

Урок №3

Тема: Україна в роки Першої світової війни

Алгоритм роботи під час уроку:

- опрацюй § 2 підручника,
- закріпи та перевір свої знання, заповнивши лист самоконтролю (виконуй в зошиті),
- за можливості використовуй додаткові матеріали.

Словник

Окупація (від лат. *occupatio* - загарбую, оволодіваю) - тимчасове захоплення збройними силами однієї держави частини або всієї території іншої держави, здебільшого внаслідок наступальних воєнних дій.

Депортація (від лат. *deportatio* - вигнання) - примусове виселення з місць постійного проживання окремих осіб чи цілих народів за наказом органів державної влади.

Евакуація (від лат. *evacuatio* - спорожняти) - організоване вивезення людей, підприємств, установ та матеріальних цінностей з небезпечної місцевості під час війни, стихійного лиха.

Бойові дії під час Першої світової війни на українських землях (1914—1917 рр.)

Рік	Події
1914	<i>На початку серпня</i> російськими військами було зупинено наступ австро-угорської армії у прикордонних боях. <i>18 серпня</i> розпочався успішний наступ 8-ї російської армії під командуванням О. Брусилова, який переріс у загальний наступ п'яти російських армій Південно-Західного фронту. <i>23 серпня</i> розпочалась «Галицька битва», яка тривала до кінця вересня. Росіяни оволоділи Східною Галичиною, Північною Буковиною і вийшли на Карпатські перевали. Австрійські втрати склали 400 тис. убитими, пораненими і полоненими. <i>Кінець осені — зима.</i> Боротьба за Карпатські перевали. Завдяки допомозі німецьких військ австро-угорська армія не дала можливість росіянам подолати перевали
1915	<i>У лютому</i> австрійці звільнили Чернівці від російських військ. <i>У березні</i> російські війська взяли фортецю Перемишль (у полон потрапило 120 тис. австрійців). Це був останній успіх росіян у кампанії 1914—1915 рр. <i>2 травня.</i> Прорив російського фронту німецькими військами в районі Горлиці й Тарново. <i>22 червня</i> австро-німецькі війська вступили у Львів. Швидкий відступ російських військ, який завершився лише в жовтні на лінії Кам'янець-Подільський—Тернопіль—Кременець—Дубно. Утрати росіян склали 150 тис. убитими, 700 тис. пораненими, 900 тис. полоненими. Росіяни втратили завойовані Північну Буковину і Східну Галичину, Підляшшя, Холмщину, Берестейщину, Західну Волинь
1916	<i>22 травня</i> розпочався наступ російських військ Південно-Західного фронту під командуванням генерала О. Брусилова (увійшов в історію під назвою «Брусилівський прорив»). <i>25 травня</i> росіяни взяли Луцьк, а <i>5 червня</i> — Чернівці, підійшли до Львова. Російські війська просунулися на 120 км вглиб фронту, відвоювавши частково Західну Волинь, Східну Галичину і Північну Буковину. Утрати австро-угорської армії склали 1,5 млн осіб убитими, пораненими і полоненими
1917	<i>Червневий</i> наступ російської армії на львівському напрямку завершився повним провалом і витісненням російських військ із Галичини і Буковини. Відбулася стабілізація фронту до укладення Брест-Литовського миру

Запам'ятай дати:

- **Серпень –вересень 1914 р.** - Галицька битва
- **29 квітня – 2 травня 1915 р.** - Битва на горі Маківка легіону УСС з частинами російської армії, які намагалися захопити й утримати карпатські перевали
- **Квітень – серпень 1915 р.** - Горлицький прорив німецьких військ. Російські війська залишили територію Галичини
- **Травень – липень 1916 р.** - Наступ російських військ на Південно-Західному фронті, захоплення Південно-Східної Галичини та Буковини (Брусиловський прорив)
- **Червень – липень 1917 р.** - Остання велика наступальна операція російської армії на Південно-Західному фронті під час Першої світової війни (Червневий наступ)

Наслідки Першої світової війни для України

Негативні	Позитивні
• Розорення західноукраїнських земель (зруйновано 40 % житлових і господарських будівель, близько 2 тис. підприємств, скорочено на третину видобуток нафти. Поголів'я худоби скоротилося на половину) • Значні людські втрати (понад 500 тис. загинилих) • Утримання за рахунок місцевих ресурсів 50 % діючої російської армії (3,5 млн осіб), та тилових гарнізонів (400 тис. осіб), що знаходилися на території України • Виникнення проблеми біженців, депортованих, переміщених осіб • Загальні витрати Росії на війну складали 41 млрд руб. • Інфляція (ціни зросли в 4—8 разів) • Падіння виробництва, кризовий стан економіки (на початок 1917 р. у Наддніпрянщині скоротився видобуток залізної руди на 46 %, марганцевої — на 29 %, виплавка чавуну — на 32 %, сталі — на 33 % порівняно з 1913 р.; зростання залежності промисловості від іноземного капіталу • Диспропорція у розвитку промисловості (швидке зростання галузей воєнного виробництва, занепад цивільного виробництва) • Скорочення посівних площ (на 1,880 млн десятин), зменшення збору зернових на 200 млн пудів, скорочення виробництва цукру (із 85 млн пудів у 1913 до 50 млн пудів у 1917 р.); загострення продовольчої проблеми в містах, поява черг • Скорочення працездатного населення на селі (у 1917 р. залишилось 38,7 % працездатного чоловічого населення) • Загострення соціальних проблем • Перебої в роботі транспорту • Посилення страйкової боротьби робітників (1914 р. — 30 тис. осіб, 1915 р. — 50 тис. осіб, 1916 р. — 200 тис. осіб) і виступів селян (протягом 1914—1916 рр. — 160)	• Зростання національної самосвідомості населення • Створення українських збройних формувань, набуття воєнного досвіду • Підняття «українського питання» на міжнародний рівень